

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Погорецького Юрія Юрійовича
на тему «Віолончельне виконавство України другої половини XX – початку
XXI ст.: тенденції та особливості розвитку»
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 02 Культура і мистецтво
за спеціальністю 025 Музичне мистецтво**

Актуальність дослідження системного вивчення магістральних тенденцій та особливостей розвитку сучасного віолончельного виконавства в Україні у другій половині XX – на початку XXI століття в контексті європейських тенденцій розвитку музичної культури зумовлена низкою чинників: по-перше, можливістю проаналізувати формування національної школи віолончельного виконавства, що ґрунтується на високому професіоналізмі музикантів та педагогів; по-друге, перспективою визначання процесів індивідуалізації виконавської практики; по-третє проакцентувати увагу на вплив відкриття кордонів у 1990-х роках на міжнародну активність українських віолончелістів, їхню участь у фестивалях, конкурсах та співпрацю з європейськими оркестрами й ансамблями; по-четверте проаналізувати тенденцію зростання інтересу віолончелістів до сучасної музики різних жанрів, включаючи академічну, рок, поп, R&B, саундтреки та електронну музику.

До аксіологічного вивчення особливостей тенденцій розвитку віолончельного виконавства України другої половини XX – початку XXI століття спонукав і стан наукового вивчення цієї проблеми: за умови недостатньої розробленості проблем віолончельного виконавства, актуальною є потреба окреслити важливі чинники процесу становлення віолончельної традиції, її розвиток, трансформацію, віднаходження нових способів інтерпретації у сучасних умовах концертного життя.

Дисертація Погорецького Ю. Ю. має безпосередній зв'язок з такими актуальними напрямками наукових досліджень, як вивчення явищ національного виконавства, аналізу трансформації та адаптації світової музичної культури в національному музичному виконавстві.

Зв'язок науковими планами, програмами, темами. Дисертацію виконано відповідно до наукової теми Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка «Розвиток духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті» (2016–2025) (державний реєстраційний номер 0116U003993). Тему дисертації було затверджено на засіданні Вченої ради Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (протокол № 10 від 25 листопада 2021 р.).

Метою дисертації було визначити тенденції та особливості розвитку сучасного віолончельного виконавства в Україні.

Задля реалізації поставленої мети автором дисертації були розв'язані такі **завдання**:

1. Визначити зміст поняття «новітні форми віолончельного виконавства України»;

2. Уточнити сутність і структуру виконавської діяльності віолончелістів у сучасному соціокультурному просторі;

3. Простежити професійні взаємозв'язки представників основних світових віолончельних шкіл;

4. Поглибити розуміння методів професійного вдосконалення та форм концертно-виконавської діяльності віолончелістів.

Об'єктами дослідження стало українське віолончельне виконавство другої половини ХХ – початку ХХІ століття;

Предметом дослідження є тенденції та особливості розвитку віолончельного виконавства України другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Теоретико-методологічну базу дисертації формують праці науковців, які займалися вивченням дотичних до предмета нашого дослідження питань. В Україні теоретичним та практичним аспектам віолончельного мистецтва присвячені праці вчених та віолончелістів: Зав'ялової О., Конової М., Кияновської Л., Полянського Ю., Сумарокової В., Червова В., Червової О., Щелкановцевої О. У ХХ ст. вивченням історії, теорії та методики віолончельного виконавства займалися відомі у світі дослідники: Гайдамович Т., Гінзбург Л., Адені М. (Adeney M.), Лебел Л. (Lebell L.), Л'єжуа С. (Liegeois C.), ван дер Стретен Е. (van der Straeten E.), Тортел'є П. (Tortelier P.), Штаркер Я. (Starker J.).

Методи дослідження. Дисертація базується на застосуванні наступних методів: *аксіологічний* метод використовується для визначення художньої та культурної цінності віолончельного виконавства, дозволяє оцінити значущість нових технік гри, стильових особливостей та впливу віолончельного мистецтва на розвиток української музичної культури; *герменевтичний* метод спрямований на інтерпретацію музичних творів та виконавських концепцій, надає можливість розглядати віолончельне виконання як процес комунікації між виконавцем і слухачем, розкриваючи семантичні аспекти музичного тексту та виконавської інтерпретації; *історико-системний* метод дозволяє простежити розвиток віолончельного виконавства в Україні в історичному контексті, виявити ключові події, що вплинули на його становлення, та проаналізувати їх у взаємозв'язку з загальноєвропейськими тенденціями; *компаративний* метод застосовано для порівняння української віолончельної школи з європейськими та світовими традиціями, сприяє розумінню спільних і відмінних рис у виконавській практиці, а також дозволяє оцінити рівень інтеграції українських музикантів у міжнародний простір; *соціокультурний* метод забезпечує дослідження віолончельного виконавства як частину соціального і культурного середовища, сприяє аналізу впливу суспільних змін, комунікаційних технологій та глобалізації на розвиток виконавської практики; *структурно-функціональний* метод є необхідним для аналізу внутрішньої організації виконавського процесу, дослідження ролі кожного елемента (техніки гри, інтерпретаційних засобів, педагогічних практик) у загальній системі віолончельного мистецтва; *типологічний* метод дозволяє класифікувати виконавські стилі, технічні прийоми, репертуарні уподобання віолончелістів, а також виділити основні тенденції розвитку української

віолончельної школи; **формотворчий метод** використовується для аналізу музичних форм у віолончельному виконавстві, дослідження структури музичних творів, а також впливу нових виконавських прийомів на формотворення; **стилістичний метод** необхідний для визначення особливостей виконавського стилю українських віолончелістів, виявити індивідуальні риси в інтерпретації музичних творів, а також простежити взаємозв'язок між національними традиціями та європейськими виконавськими тенденціями.

Наукова новизна одержаних у дисертації результатів полягає в тому, що вперше в сучасному музикознавстві здійснене дослідження актуальних процесів сучасного віолончельного виконавства України. У праці визначено і обґрунтовано зміст поняття «новітні форми віолончельного виконавства України». Уточнено сутність і структуру виконавської діяльності віолончелістів у сучасному соціокультурному просторі. Простежено і осмислено професійні взаємозв'язки представників основних світових віолончельних шкіл, поглиблено розуміння методів професійного вдосконалення та форм концертно-виконавської діяльності віолончелістів. Проведено міждисциплінарні дослідження для уточнення понять онлайн- та офлайн-виконання. Вперше в музикознавстві України упроваджено класифікацію авангардних і прогресивних технік, які набули актуальності, але залишаються малодослідженими. Подальшого розвитку набуває комплексне дослідження у вітчизняному мистецтвознавстві на основі узагальнення маловідомих матеріалів про віолончельне мистецтво України.

Теоретичне значення роботи полягає в обґрунтуванні поняття «новітні форми віолончельного виконавства України» та розробці класифікації авангардних, актуальних і прогресивних технік гри на віолончелі. Зокрема досліджено і розкрито форми музикування сучасних віолончелістів, що визначило основні напрями їхньої діяльності: академічне виконавство, експериментальне музикування та міжжанрові колаборації. Досліджено трансформацію національної і світової виконавської віолончельної культури та підкреслено роль їх взаємовпливів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що дослідження тенденцій та особливостей розвитку українського віолончельного виконавства другої половини ХХ – початку ХХІ століття можуть бути застосовані для подальшого вивчення процесів віолончельного виконавства загалом у зв'язку з їх недостатньо дослідженою науковою базою та уможливають подальше осмислення та систематизацію феномену віолончельного виконавства України. Використання матеріалів роботи доцільно при підготовці навчальних курсів мистецьких закладів таких як: «Історія віолончельного мистецтва», «Виконавська інтерпретація». Матеріали «класифікації сучасних прийомів та розширених технік гри» можуть стати основою методичного посібника в навчальній програмі віолончелістів 3-4 рівня акредитації.

Апробація дослідження. Основні положення й висновки дослідження оприлюднено в доповідях на 3х науково-практичних конференціях, зокрема на всеукраїнських: V всеукраїнській науково-практичній конференції «Ювілейна палітра 2021: до пам'ятних дат видатних українських музичних діячів і композиторів» 3 – 4 грудня 2021 року, м. Суми. Тема доповіді: «Віолончельне

виконавство у музичному просторі сьогодення». Міжнародні науково-практичні конференції: «Художня освіта в культурних процесах сучасності», Академія Музики, Театру і Образотворчих мистецтв м. Кишинів, 23 квітня 2021 р. м. Кишинів. Тема доповіді: «Аспекти підготовки віолончельного концерту Р. Шумана»; VII Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття», Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ. 14 травня 2021 року. Тема доповіді: «Витоки української віолончельної школи».

Публікації. Основні положення та результати дисертаційної роботи висвітлено у 7 наукових публікаціях, із них 6 одноосібних: 3 статті у виданні, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України (1 у співавторстві); 4 публікації в яких додатково відображені наукові результати дослідження. Результати дисертації повною мірою висвітлено в наукових публікаціях.

Наукові статті, опубліковані в наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України

1. Погорецький Ю. Ю. Модифікація віолончельного виконавства у сучасному векторі розвитку. Слобожанські мистецькі студії. 2023. Вип.3. С.58-61. DOI:<https://doi.org/10.32782/art/2023.3.12>
<https://journals.spu.sumy.ua/index.php/art/issue/view/28>
2. Погорецький Ю. Ю. Новітні форми віолончельного виконавства. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2025. Вип.85. Том 2. С.148-153. DOI:<https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-2-22>
<https://www.aphn-journal.in.ua/85-2-2025>
3. Погорецький Ю., Стародуб І. Євроінтеграційні процеси у тенденціях розвитку сучасного музичного виконавства України. Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка. 2025. №53. С.43-47. DOI:<https://doi.org/10.32782/2310-0583-2025-53-07>
<http://journals.lnma.lviv.ua/index.php/naukovizbirky/issue/view/45>

Публікації, у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації

1. «Новітні форми віолончельного виконавства в сучасному музичному мистецтві: трансдисциплінарний аспект», Актуальні проблеми та духовні виміри музичної культури і музичної освіти: колективна монографія / редактори укладачі: О. П. Опанасюк, О. М. Олексюк. Київ: Видавництво Ліра-К, 2025. 272 с., С 249-271. <https://doi.org/10.59647/978-617-8633-15-8/9>
2. POGORETSKYI, Yurii. «Specific inter pretative peculiarities in the romantic style of the cello concerto by Robert Schumann». MINISTERUL EDUCATIEI SI CERCETARII AL REPUBLICII MOLDOVA, ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE, In: Studiul artelor și culturologie: istorie,

teorie, practică, 2021, nr. 4(41), pp. 114-119. CZU [785.6:780.614.334]:781.68, ISSN 2345-1408, E-ISSN 2345-1831, TIPUL B

3. Погорецький Ю. «Особливе місце жанру струнного квартету у творчій спадщині Л. ван Бетховена». Бетховенські традиції виконавства в просторі камерного музикування XIX-XXI ст. (до 250-х роковин від дня народження Л. ван Бетховена): Матеріали Міжнародної науково-творчої конференції 17 грудня 2020 року. Львів : ЛНМА імені М.В. Лисенка; [гол. редакт. : Ігор Пилатюк, наук. ред-упоряд. : Ніна Дика]. 2020. С. 110-113.

4. Pogoretskyi Y. Aspects of the preparation of the cello concerto by Robert Schumann. Міжнародна наукова онлайн-конференція «Художня освіта в культурних процесах сучасності», Академія Музики, Театру і Образотворчих мистецтв м. Кишинів, респ. Молдова. 23 квітня 2021 р. С. 48-50. CZU 78:378(082)=135.1=111=161.1 I-59 I-59.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним дослідженням, у якому викладено авторський погляд на особливості тенденцій розвитку віолончельного виконавства України та власний виконавських концертний багаторічний досвід. Робота містить теоретичні та методичні положення і висновки, сформульовані здобувачем особисто.

У статті «Євроінтеграційні процеси у тенденціях розвитку сучасного музичного виконавства України» (у співавторстві з І. В. Стародуб) внесок Погорецького Ю. Ю. полягає у здійсненні теоретичного аналізу моделювання професійних компетентностей ефективної діяльності сучасного українського митця; розробці поняття новітніх форм виконавства у форматах онлайн та офлайн; підкресленні практичної значущості використання розширених технік гри, їх класифікації задля універсалізації виконавських прийомів у модернізації сценічного іміджу; визначенні змістовного наповнення поняття виконавської рефлексії як реакції на нові культурні та євроінтеграційні процеси, що загалом складає 75% тексту публікації.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів із висновками до них, загальних висновків, списку використаних джерел (219 позиції) та додатків. Загальний обсяг роботи – 205 сторінок, обсяг основного тексту – 157 сторінок, що відповідає вимогам, встановленим освітньо-науковою програмою Університету «Музичне мистецтво».

Оцінка мови та стилю дисертації. Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Робота написана науковим стилем мовлення, її структура відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження.

Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам п.6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про

затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023.

Дотримання здобувачем академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях, у яких висвітлено наукові результати дисертації. На підставі вивчення тексту дисертації і наукових публікацій, результатів автоматизованої перевірки на плагіат та їх експертної оцінки, встановлено, що дисертація і наукові публікації виконані самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, самоплагіату.

Усі використані здобувачем в тексті дисертації свої наукові праці без посилання на ці праці були попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дослідження та вказані в анотації дисертаційної роботи.

Відповідність змісту дисертації галузі знань та спеціальності. За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значущістю дисертація Ю. Ю. Погорецького відповідає спеціальності 025 Музичне мистецтво з галузі знань 02 Культура і мистецтво. Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складову підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти й накопичено теоретичні знання, уміння, навички та компетентності, достатні для розв'язання комплексних проблем у царині професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, опановано методологію наукової діяльності.

Рішення.

1. Дисертація Погорецького Юрія Юрійовича «Віолончельне виконавство України другої половини XX – початку XXI ст.: тенденції та особливості розвитку» подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п.6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023.

2. Дисертація Погорецького Юрія Юрійовича та наукові публікації, у яких висвітлено наукові результати дослідження, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності.

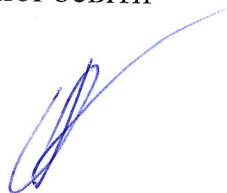
3. Погорецький Юрій Юрійович на високому рівні оволодів методологією наукової діяльності, набув теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувач вільно володіє матеріалом.

4. Рекомендувати дисертацію Погорецького Юрія Юрійовича «Віолончельне виконавство України другої половини XX – початку XXI ст.: тенденції та особливості розвитку» подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво

до публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для присудження Погорецькому Ю. Ю. ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Голова:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри музикознавства та музичної освіти
Факультету музичного мистецтва
і хореографії
Київського столичного
університету імені Бориса Грінченка

Ольга ОЛЕКСЮК

